

“ เปื่อ หน้าย ชีวิต ”

เพ็ญลักษณ์ ขำเลิศ
โรงพยาบาลภาชี
อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เช้าวันหนึ่งเจ้าหน้าที่อนามัยกระจิวโทรมารายงานอาการคนไข้ด้วยน้ำเสียงราบเรียบ เพราะห้องต่อมเป็นนักวิชาการที่ต้องอยู่นามัยแห่งนี้คนเดียว ในขณะที่พยาบาลอีกสองท่านได้ไปเรียนต่อเฉพาะทางประมาณ 4 เดือน เธอต้องทำงานทุกอย่างบนอนามัย 18 แพ้ม ออกเยี่ยมผู้ป่วยพร้อมอสม. ประชุมกับอบต. อนามัยโรงเรียน

ห้องต่อมทนอยู่ได้อย่างไร “ ไม่เบื่อบ้างไง ” ฉันเคยคุยเล่นๆ กัน “ ก็เพราะคนไข้ที่หนูรู้สึกตัวเองมีคุณค่า ในขณะที่ชาวบ้านต้องการให้เราช่วย หนูก็มีโอกาสช่วย บางอย่างที่มีมันหนักเกินไปหนูก็หวังจะฟังพวกพี่ๆ ที่โรงพยาบาล ” ฉันเป็นพยาบาลเยี่ยมบ้านของโรงพยาบาลภาชีและยังมีงานพิเศษคือเป็น PCU manager ,ORT อำเภอ ฉันก็คือมนุษย์คนหนึ่งที่เขาใส่หมวกหัวโขนให้หลายใบ นอกจากจะตามเยี่ยมผู้ป่วยที่ส่งออกจากโรงพยาบาลภาชีแล้วยังต้องรับผู้ป่วยจากโรงพยาบาลศูนย์ที่ส่งกลับมาพักฟื้นที่บ้าน จากสถาบันมะเร็งที่ส่งกลับบ้าน และที่สำคัญคือเป็นตัวประสานงานให้เจ้าหน้าที่ PCU อีก 7 แห่ง มีคนไข้เจ็บป่วยอยู่บ้าน ฉันยังได้อานิสงส์ของการได้ลงไปดูความเจ็บป่วยของชาวบ้านอยู่บ่อยๆ ได้รู้ได้เห็นความเป็นจริงของคนไข้ที่อยู่ที่บ้านและยังได้เชื่อมกับเจ้าหน้าที่ PCU อีก 7 แห่งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ส่วนใหญ่จะเป็นแบบไม่ทางการเสียมากกว่าคือการรับฟังปัญหาต่างๆ ของคนทำงาน PCU และเป็นเครือข่ายการดูแลช่วยเหลือกันในหลายๆด้าน เช่น การดูแลคนไข้ , วัสดุ อุปกรณ์ทำแผล , ที่นอนลม , ผ้าอ้อมสำหรับผู้ป่วย ข่าวสารจากโครงการดีช่วยป่วยรวยช่วยจน

ยายหน่าย คือ หญิงชราคนหนึ่งห้องต่อมรายงานให้ฉันไปดูแลพร้อมกระเป๋ายี่ยมที่มีอุปกรณ์ทำแผลไปด้วย ต่อมาให้ข้อมูลว่ายายหน่ายมีแผลกดทับจากการนอนท่าเดียวเป็นระยะเวลานาน เกือบเดือนที่ยายหน่ายนอนอยู่บ้านคนเดียวหลังจากที่ไปนอนอยู่ที่โรงพยาบาล 5 วัน ทำให้เกิดแผลกดทับจากแผลเล็กๆจนเป็นแผลที่มีขนาดใหญ่และกว้างเกือบฝ่ามือ โชคดีที่แผลไม่ลึกมาก ภาพที่ฉันเห็นครั้งแรกที่ได้ไปที่บ้านของยายหน่าย เป็นภาพที่ยายหน่ายนอนบนที่นอนเก่าๆมีปลั๊สวาะซีมเปี้ยกตามที่นอน หน้าตาเป็นมัน มีรอยต่างดำจากคราบโคล เหมือนคนไม่ได้อาบน้ำมานาน รอบๆที่นอนก็เต็มไปด้วยฝุ่นและหยากไย่มากมาย ข้างที่นอนมีถ้วยโຈ็กเก่าๆ ฉันลองหยิบขึ้นมาดมจึ่งรู้ว่ามันบูดแล้ว ไม้กระदानแต่ละแผ่นก็ผุพังไปตามอายุยายหน่ายหลังจากที่ฉันและห้องต่อมได้ช่วยกันทำแผลและทำความสะอาดตัวเนื้อตัวให้ยายหน่ายเสร็จแล้วจึ่งได้มีเวลามานั่งคุยกับหลานของยายหน่ายจึ่งทำให้ฉันรู้ว่า รอบๆบริเวณบ้านของยายหน่ายที่อาศัยอยู่คนเดียวนั้นยังมีลูกๆที่เกิดกับสามีทั้ง 3 คน อาศัยอยู่ ส่วนสามีทั้งสามคนนั้นได้ตายจากไปแล้วทิ้งลูกๆ ทั้ง 9 คน

ให้ยายหน่วยดูแล ยายหน่วยได้ยึดอาชีพทำขนมขายในหมู่บ้าน เผาถ่านขายบ้างเลี้ยง
ลูกๆ ทั้ง 9 คน

ฉันคุยกับหลานของยายหน่วยถึงคนดูแลยายหน่วยจริงๆมีใครบ้าง หลานบอกใครว่างๆ
ก็มาดูแล แล้วถ้าไม่มีใครว่างล่ะ ก็เป็นอย่างไรที่หมอเห็นใจ

น้องต้อมบอกถึงความยากลำบากในการที่จะมาทำแผลให้ยายหน่วยทุกวัน มันทำให้
ฉันคิดถึงการสร้าง empower ให้ผู้ดูแลตัวจริงให้ได้ เราสองคนนั่งคุยกันซักพักก็พบหญิงสาวคน
หนึ่ง เธอเดินมาที่บ้านของยายหน่วย เพราะได้ข่าวจากร้านก๋วยเตี๋ยวข้างบ้านยายมาว่า จะมี
พยาบาลมาเยี่ยมบ้าน ก็เลยตามมาดู น้องแนะนำตัวว่าชื่อน้องเล็ก ทำงานอยู่ที่ อบต. เธอเป็น
คนสวยพอบุ๊กับน้องต้อม หญิงทั้งสองคนนี้มีอะไรที่เหมือนๆ กันคือ ความสวยและความเมตตา
“พี่มีอะไรให้ อบต. ช่วย พี่ก็บอกมาเลยนะ หนูจะประสานกับปลัด อบต.ให้” น้องเล็กกล่าว แล้ว
ฉันก็มีโอกาสได้รู้จักกับปลัด อบต. ทางโทรศัพท์ น้องเล็กได้มาติดตามน้องต้อมในการทำแผล
ให้คนไข้หลายครั้ง จนในที่สุด ฉันได้ติดต่อรายงาน case ให้แพทย์ รับทราบถึงปัญหาของคนไข้
แพทย์แนะนำให้นำคนไข้มานอนที่โรงพยาบาล เพื่อรักษาแผลกดทับที่มีขนาดใหญ่ ให้แผลดีขึ้น
แล้วจึงค่อยส่งกลับบ้าน ฉันคุยกับแพทย์และพยาบาลที่ติดผู้ป่วยในถึงปัญหาของยายหน่วยที่ไม่
มีคนดูแล ฉันได้ขอเวลาไปเตรียมบ้านผู้ป่วย เตรียมใจให้ลูกๆยอมรับการกลับมาของแม่วัยชรา
คนนี้ ระยะเวลาที่ยายหน่วยนอนที่โรงพยาบาลได้รับการดูแลจากแพทย์ พยาบาลประจำตึก
และพยาบาลห้องผ่าตัดเป็นอย่างดี หลังจากที่ฉันได้ถ่ายภาพยายหน่วยที่บ้านและที่โรงพยาบาล
ทำให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ยายหน่วยสามารถลุกขึ้นนั่งบนเตียงเองได้
เวลาแพทย์มาตรวจ ยายจะรีบยกมือไหว้ สีหน้าและแววตาเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข พยาบาล
จะคอยดูว่ายายหน่วยทานข้าวได้มากขึ้นหรือไม่ ทำแผลให้ เช้าเย็น และคอยให้กำลังใจ

ส่วนฉันและน้องต้อม พร้อมเจ้าหน้าที่ อบต. ได้เข้าไปทำความเข้าใจกับลูก ทั้งเก้าคน
ของยายหน่วย ฉันอยากให้ทุกคนได้นั่งคุยกันให้ครบที่บ้านใดบ้านหนึ่ง แต่ละคนก็ไม่อยากไป
บ้านคนอื่น บอกว่า “หมอมีอะไรก็คุยมา” (ภายหลังฉันจึงทราบว่าลูกๆแต่ละคนไม่ถูกกัน) ฉัน
จึงใช้วิธีประชามครอครบแบบสัญจร พอคุยครบจึงรู้ว่า แต่ละคนก็ไม่พร้อมที่จะรับดูแลเพราะ
มีภาระครอบครัวมากอยู่แล้ว บางบ้านไม่มีรายได้ ต้องไปรับจ้างรายวัน ถ้าหยุดดูแลแม่ก็อดตาย
ไม่ได้ตายคนเดียวแต่ตายยกครอบครัว ลูกเขยยายคนหนึ่งพูดแซวฉันว่า “หมอไม่น่ามาเลย แม่
ยายผมดีขึ้น ผมก็ไม่ได้โบนัสนะซี” โบนัสที่ว่าก็คือ เงินฌาปนกิจศพนั่นเอง ฉันจึงบอกให้ลองไป
เยี่ยมยายที่โรงพยาบาลดูนะ แก่ดีขึ้นเยอะไปช่วยให้กำลังใจกันหน่อยนะ

สุดท้ายฉันก็ได้คนดูแลตัวจริง คือ ลูกสาวคนที่หก เราได้พูดคุยถึงการเตรียมบ้านให้
พร้อม

สำหรับยายหน่อย เพราะถ้ายายหน่อยกลับไปนอนอยู่บ้านคนเดียวอีกคงไม่รอดแน่ๆ ถึงบ้านใหม่ จะเก๋คับแคบ ด้วยสถานที่แต่จิตใจของคนดีและกว้างใหญ่กว่าบ้านมาก

หลังจากที่รถโรงพยาบาลได้นำยายหน่อยกลับถึงบ้านหลังใหม่ ฉันกับทีมโรงพยาบาลได้ออกไปเยี่ยมยายหน่อยอยากสม่าเสมอ การไปเยี่ยมบ้านแต่ละครั้ง ได้นำข่าวสาร อุปกรณ์ช่วยเหลือ เสื้อผ้าที่ได้รับบริจาคไปให้ อบต. ก็เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือคนไข้ นักกายภาพบำบัดที่ได้ออกไปเยี่ยมผู้ป่วยช่วยให้ ชีวิตของผู้ป่วยหลายรายดีขึ้นมาก เพราะลำพังพยาบาลแ่ๆอย่างฉัน น้อง PCU ที่ทำแต่งงาน คงไม่มีทักษะที่จะช่วยผู้ป่วยให้ดีขึ้นได้ขนาดนี้ สิ่งที่สำคัญที่สุด อยู่ที่กำลังใจของตัวผู้ป่วยซึ่งได้รับมาจากบุคคลรอบข้าง

สิ่งที่ได้จากงานเยี่ยมบ้านคือ ความรัก ความเอื้ออาทรของเพื่อนหลายๆวิชาชีพ น้องพยาบาลในตึกถามว่า “ พี่ๆ แผลยายหน่อยเป็นไงบ้าง” หลังจากฉันให้ข้อมูลว่ายายหน่อยดีขึ้นมากคงไม่ต้องมานอนโรงพยาบาลอีกแล้ว สายสวนก็เอาออกแล้วเพราะสามารถปัสสาวะเองได้ แผลกดทับดีขึ้นเหลืออีกเล็กน้อยก็จะหายดี ขณะนี้ ยายหน่อยสามารถเดินได้เองโดยใช้เครื่องพยุงสี่ขาและมีคนช่วยเฝ้าระวังด้านหลังหนึ่งคน

ปลัด อบต. ส่งเจ้าหน้าที่ออกมาเยี่ยมบ้านกับทีมโรงพยาบาล คำพูดที่ฉันประทับใจมาก ท่านพูดว่า “พวกผมสร้างถนนกันมามากแล้ว อยากอยากสร้างสิ่งดีๆให้กับชีวิตคนในชุมชนบ้าง โดยเฉพาะสุขภาพที่ดี ถ้าทางโรงพยาบาลหรืออนามัยมีอะไรให้พวกผมช่วยเหลือบอกได้เลยนะครับ”

ลูกสาวยายหน่อยขอบคุณทีมเราว่า “ถ้าหมอไม่มาให้กำลังใจ ฉันคงดูแลแม่ไม่ได้เท่านี้ เพราะฉันเคยคิดน้อยใจอยู่บ่อยๆว่า ทำไมแม่ต้องมาเป็นภาระของฉันคนเดียว ทำไมลูกคนอื่นๆ ไม่มาดูแลกันบ้าง ฉันเลยมาคิดดูอีกที หมอก็ไม่ใช่นุญาติ ยังคอยมาให้ความช่วยเหลือโดยไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อย แถม อบต. ก็มาบ้านฉันบ่อยๆจนเหมือนจะเป็นญาติกันอยู่แล้ว ความท้อแท้เบื่อหน่ายชีวิตของฉัน มันได้หายไปตอนไหนก็ไม่รู้นะหมอ”

เรื่องเล่าของยายหน่อยจบลงแล้ว แต่สิ่งที่ยังคงอยู่กับชุมชนยังมีเรื่องเล่าดี ๆ อีกมากมาย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปลัด อบต.ชวนทีมสุขภาพสร้างสามเฝ้าผู้พิการ การช่วยกันเป็นสะพานให้ผู้ป่วยยากไร้ได้บ้านหลังเล็ก ๆ อยู่ เด็กนักเรียนที่อยากเรียนแต่ไม่มีเงิน ได้ทุนเรียนต่อ ฉันได้เห็นวาระบบสุขภาพที่ไร้รอยต่อ จะเกิดขึ้นได้จะต้องเริ่มจากมิตรภาพและจบที่มิตรภาพ

ขออนุโมทนาบุญกับตัวละครในเรื่องเล่าทุกคนที่ทำให้เรื่องเล่านี้สมบูรณ์

เพ็ญลักษณ์ ขำเลิศ
โรงพยาบาลภาชี